

Remissvar från Naturskyddsföreningen i Nacka över Hållbar slamhantering, betänkande SOU 2020:3, dnr M2020/00078/Ke

Vi som medlemmar i Sveriges största miljöorganisation Naturskyddsföreningen vill framföra våra synpunkter på utredningen SOU 2020:3 som nu är ute på remiss.

Vi anser att Sverige har ett relativt väl fungerande system för att ta hand om och rena avloppsvatten, så att näringsämnen och en hel del av de gifter (många persistenta), kemikalier, tungmetaller, medicinrester, smittämnen, plaster, tillsatser från reningen och andra oönskade rester från samhällskroppen hindras från att nå hav, sjöar och vattendrag.

Men systemet för omhändertagande av avfallet från reningsprocesserna är idag undermåligt. **Det är naturligtvis ett fundamentalt systemfel att tillåta att avloppsslammet läggs på åkrar och skogsmark eller att blanda upp det med andra material och använda det som anläggningsjord i t ex parker.** De skadliga beståndsdelarna är i princip lika skadliga i landmiljön som i havet. Det som kan skada fiskar, mollusker och kräftdjur är i princip lika skadligt för insekter, fåglar, maskar, svampar och oss själva genom det vi äter. Och man kan inte påstå att vi har kontroll över hur alla dessa material rör sig genom ekosystemet. Dessutom tillkommer långt fler kemikalier varje år än de som vi kan få bort ur systemen. I vilken utsträckning mikro- och nanopartiklar fångas upp i avloppsslammet är i hög grad okänt.

Motivet för att detta har tillåtits fortsätta är att man anser att fosfor i avloppsslammet är ett så betydelsefullt näringsämne att det kan ursäktas att man också sprider allt annat som finns i slammet. Dessutom anses det kostsamt att separera fosfor ur slammet, vilket säkert är korrekt, men där utvecklingen snabbt går framåt. En viktig aspekt är att fosfor i slammet är hårt bunden till järn eller aluminium som resultat av fällningsprocessen. Kunskapen om i vilken grad växterna kan tillgodogöra sig fosfor genom mykorrhizasvampar, bakterier eller markkemiska processer är till stora delar okänd.

Vi uppskattade mycket att regering tillsatte utredningen "Giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam" med den tydliga inriktningen att förbjuda spridning av avloppsslam och att utvinna fosfor.

Spridning av avloppsslam bör fasas ut och ersättas av tekniker där fosfor återvinns utan att miljö- och hälsoskadliga ämnen sprids.

En särskild utredare ska därför föreslå hur ett krav på utvinning av fosfor ur avloppsslam och ett förbud mot att sprida avloppsslam bör utformas. Förslagen får inte hindra utvinning av biogas från avloppsslam genom rötning.

Utredaren ska redovisa den tekniska utveckling som skett vad gäller behandling av avloppsslam och utreda om det finns ett behov av ett etablerings- eller investeringsstöd för de tekniska lösningar som krävs för att återvinna fosfor ur avloppsslam.

Utredaren ska även föreslå hur ett fortsatt uppströmsarbete för att minska utsläpp nära källan kan säkerställas sedan ett förbud mot spridning av avloppsslam har införts.

Naturskyddsföreningen
Nacka

Den presenterade utredningen har misslyckats kapitalt med sin uppgift. I stället för att lämna förslag enligt uppdraget ägnas större delen åt att försöka bevisa att man måste fortsätta den gamla linjen med spridning av slam. Man har i detta negligerat eller förminskat de risker som påtalats från läkare och biologer och förminskat vikten av försiktighetsprincipen. Detta trots att man i andra länder har genomfört förbud mot slamspridning, dvs det är känt att det fungerar. Dessutom pågår en snabb vidareutveckling av metoder att extrahera löslig (växttillgänglig) fosfat ur askan efter förbränning av avloppsslam.

Vi uppmanar regering och riksdag att skyndsamt fatta beslut om förbud mot spridning av avloppsslam med lämpliga övergångsregler.

Ronny Fors

Ordförande i Naturskyddsföreningen i Nacka